

כוחן הגדול של פעולות 'קטנות'

Category: בראשית, ויצא

מדוע זכות הוויתור והעזרה של רחל ללא אחותה, עומד מעל מעשי גבורה כבירים של אבות האומה, אברהם, יצחק ויעקב?

שלוחים שלא שמעתם עליהם

בכינוס השלוחים העולמי שהתקיים בניו יורק, פגשתי שלוחים רבים מכל מיני מקומות קטנים ושכוחים.

פגשתי שליח צעיר שנמצא בשליחות בעיר קטנה בסיביר, מקום שאף אחד לא שמע עליו והוא בעזרת השם יתברך יהיה שם שליח עד ביאת המשיח, וכנראה עד אז אף אחד לא ישמע עליו והוא לא יקבל אותות הצטיינות. הוא יישב ב'חור' שלו וימצא יהודי ויניח לו תפילין ואולי יצליח לשכנע ילדה קטנה להדליק נרות שבת, ועוד כל מיני פעולות קטנות. כמוהו ישנם עוד מאות שלוחים.

ישנם כמובן את השלוחים הגדולים והחזקים; כמו השליח הראשי של רוסיה שפעולותיו מסתכמים במיליונים רבים ותחתיו פועלים שלוחים רבים. וכן השליח הראשי בקליפורניה. עליהם כולם שומעים ומכבדים אותם והם ראשי המדברים בכל מקום וכותבים עליהם בעיתונים ובספרים שונים ומגוונים על פועלם להצלת העם היהודי וכו'.

אבל רוב השלוחים אינם כאלה. אין להם הצלחות מסחררות בסדר גודל כזה, לא רואים אותם ולא שומעים אותם, ואין להם סיכוי שאי פעם ישמעו אותם.

ישנו סיפור במדרש שקשור לפרשת השבוע. אמרו חכמים במדרש איכה שכשחטאו ישראל בעבודה זרה בבית ראשון יצאה עליהם גזירת כליה. באו אבות העולם לבקש רחמים על בניהם וללמד עליהם זכות שלא יאבדו בחטאם ועל בית המקדש שלא יחרב. פתח אברהם ואמר: רבונו של עולם, למאה שנה נתת לי בן וכשעמד על דעתו והיה בחור בן שלשים ושבע שנים אמרת לי העלהו עולה לפני ולא רחמתי עליו ולא תזכור לי זאת ולא תרחם על בניך?

פתח יצחק ואמר: רבונו של עולם, כשאמר לי אבא אלקים יראה לו השה לעולה בני לא עכבתי על דבריך ונעקדתי ברצון על המזבח ולא תזכור לי זאת ולא תרחם על בניך?

וכאן אנו מגיעים לפרשת השבוע:

פתח יעקב ואמר: רבש"ע, לא עשרים שנה עמדתי בבית לבן וכשיצאתי מביתו פגע בי עשו הרשע

ובקש להרוג בני ומסרתי עצמי למיתה עליהם ועכשיו נמסרו ביד אויביהם לאחר שגדלתים וסבלתי צער גידול בנים ולא תרחם על בני?

פתח משה ואמר רבש"ע לא רועה נאמן הייתי על ישראל ארבעים שנה ורצתי לפניהם כסוס במדבר ועכשיו שגלו אתה לא מרחם עליהם?

כולם באים ומעלים זכויותיהם לפני הקב"ה ואין הוא נענה להם, עד שבאה רחל והזכירה לפני הקב"ה את הסיפור שאנו קוראים השבוע: "ואמרה רבש"ע גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתרה ועבד בשבילי שבע שנים וכשהגיע זמן נישואי לבעלי יעץ אבי להחליפני לבעלי בשביל אחותי, ורחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה ומסרתי לאחותי כל הסימנין שמסרתי לבעלי כדי שיהא סבור שהיא רחל".

"מיד נתגלגלו רחמיו של הקב"ה ואמר בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומם, וזהו שכתוב מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה ושבו בנים לגבולם".

בשבילך רחל

במה זכתה אפוא רחל יותר מאשר אברהם ומשה ושאר אבות העולם? אברהם ויצחק הביאו בפני ה' את טענת העקידה ומה לנו מעשה גבורה של מסירות נפש דרמטית גדולה מזו?! משה רבינו גואלם של ישראל, עבד נאמן, מי יכול לטעון כלפי הקב"ה יותר ממנו, וכן שאר כל האבות. ואעפ"כ לא נשמעה אלא טענתה של רחל, על שום מה?

משום שרחל עזרה לאחותה! מעשה זה של רחמנות על אחות מסכנה הוא שהשפיע ועמד במבחן יותר מכל מעשי הגבורה הנועזים של העקדה ומעשי כל האבות!

זוהי דוגמא ליחס שיש ביהדות למעשים קטנים; יש שדווקא והמעשה הקטן הצנוע והנחבא, שאיש לא יודע עליו ואף לא ידע עליו בעתיד [1] דווקא מעשה זה ממלא תפקיד נעלה פי כמה מהמעשים הכבירים והמפורסמים.

דוגמא דומה אנו מוצאים אצל אברהם אבינו. כאשר באו שלשה אורחים שנדמו לו כערביים ואברהם אבינו השתדל מאד בהכנסת אורחים, אומרת הגמרא במסכת בבא מציעא (פו, ב) שבשכר מצוה פשוטה זו של אברהם אבינו שהתעסק עם שלשה עוברי אורח אנונימיים שמשתחוים לאבק רגליהם זכו ישראל לטובות הרבה [2] "בשכר שלשה זכו לשלשה בשכר חמאה וחלב זכו למן; בשכר והוא עומד עליהם זכו לעמוד הענן; בשכר יוקח נא מעט מים זכו לבארה של מרים". המעשה הזה של אברהם אבינו לא היה מעשה הרואי אלא גילוי אנושי פשוט של הכנסת אורחים.

המעשה ההרואי

שוב אנו נוכחים לראות כי ביהדות לא רק המעשה ההרואי של גבורה ומסירות נפש כמו מעשה העקדה ² שהכל מתפעלים ממנו ומשתאים לעומתו במשך דורות רבים ³ הוא שחשוב. היהדות לא בנויה על שיאים דרמטיים כמו מעשה העקדה בלבד, אלא לא פחות מכך - על מעשים יומיומיים קטנים, שגרתיים ו'אפרוריים'.

פעם הרבי דיבר על כך במפורש שאין עניינו של שליח להפוך את העולם, אלא להיפך. עליו להגיע לעיר הקטנה שלו ולשכנע יהודי אחד להניח תפילין ואת השני להתקין מזוזה וכו', משום שהיהדות מורכבת מפעולות קטנות של אנשים פשוטים, וביחד נוצר הדבר שנקרא "עם ישראל". כלל ישראל מורכב ובנוי מיחידים שבישראל וכל העולם מורכב מהפינות הרחוקות והערים הקטנות שבעולם (ראה בארוכה שיחת ש"פ חיי שרה תשמ"ז).

פעמים רבות אנשים מתלוננים בנוסח "אני מבזבז את הזמן שלי, אינני מרגיש סיפוק ממעשי" וכו', אולם האמת היא הפוכה: ללמד ילד יהודי להגיד 'שמע ישראל', ללמד אותו על טיבה של הכנסת אורחים, ללמד אותו לוותר לאחותו ⁴ אלו פעולות שלא פחות חשובות ממעשה העקידה של אברהם אבינו.